



Vaativat palvelut ja OT-keskus

Lastensuojelun työkokous
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
25.4.2018
Jaana Jokinen
Erityisasiantuntija
LAPE- Toimiva arki, Pohjois-Pohjanmaa



Vaativimman tason palveluiden uudistaminen

Kansalliset linjaukset

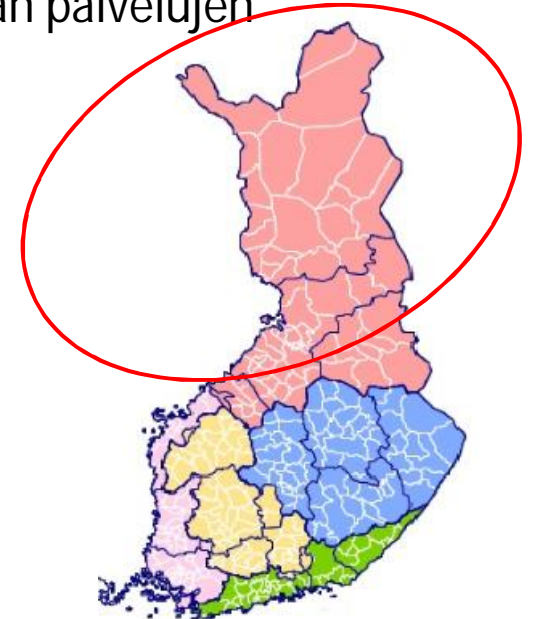
- *Tavoitteet*
- Varmistetaan monialainen arviointi ja apu niille lapsille, nuorille ja perheille, jotka tarvitsevat kaikkein vaativinta erityisosaamista ja erikoistumista edellyttäviä palveluita kokoamalla nämä palvelut viidelle yhteistyöalueelle perustettaviin osaamis- ja tukikeskuksiin.
- *Keinot*
- Perustettaviin osaamis- ja tukikeskuksiin kootaan palvelut, joita tarvitaan harvoin ja jotka edellyttävät vaativaa erikoistumista ja erityisosaamista sekä suurta väestöpohjaa ja palvelumäärää, jotta voidaan varmistaa riittävän taidon ja osaamisen ylläpitäminen, laatu, asiakas- ja potilasturvallisuus, vaikuttavuus ja taloudellisuus.
- Osaamis- ja tukikeskusten yhteistyönä luodaan niiden yhteyteen maakuntien, yliopistojen, yliopistollisten sairaaloiden, sosiaalialan osaamiskeskusten ym. tahojen kanssa tutkimus- ja kehittämistoiminnan sekä tiedolla ohjauksen malli.
- Osaamis- ja tukikeskusten toiminnassa korostuvat valtakunnalliset ja yhteistyöalueelliset vastuut, esimerkiksi vastuu tutkimukseen perustuvien menetelmien käyttöönoton levittämisen ja koulutusten ohjauksesta.

Osaamis- ja tukikeskusten tarjoamissa palveluissa

- Varmistetaan, että osaamis- ja tukikeskuksen käytössä ovat uudet integratiiviset toimintatavat, uudet konsultatiivisen ja erityistasolle jalkautuvan työn muodot sekä digitaalisten palveluiden mahdollisuudet.
- Kehitetään uudentyyppinen vaativimman laitoshoidon malli moniammatillista hoitoa ja suojelua samanaikaisesti tarvitseville asiakkaille.
- Määritellään osaamis- ja tukikeskusten välinen työnjako ja valtakunnalliset vastuut.
- Varmistetaan, että palvelut vastaavat alueen lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin.

Vaativan tason palvelujen uudistaminen LAPE-muutosohjelmassa

- Vaativilla palveluilla tarkoitetaan muutosohjelmassa palveluita, jotka edellyttävät vaativinta erityisosaamista ja erikoistumista. Riittävän osaamisen ja taidon ylläpitäminen edellyttää suurta väestöpohjaa ja palvelujen määrää, jotta voidaan varmistaa palvelujen laatu, asiakas- ja potilasturvallisuus sekä vaikuttavuus ja taloudellisuus
- Kaikkein vaativinta erikoistumista ja erityisosaamista edellyttäviä palveluja tarvitsee pieni osa lapsista, nuorista ja heidän perheistään (noin 1%), mutta nämä palvelut muodostavat suuren osan palvelujen tuottamisen kokonaiskustannuksista
- Vaativimpien palvelujen saatavuudessa on puutteita ja suuret alueelliset erot
- LAPE-muutosohjelmassa kootaan vaativaa erityisosaamista edellyttäviä palveluja ja toimintoja tuottavat tahot yhteen ja yhteiseen verkostoon viiteen osaamis- ja tukikeskukseen



LAPE-toimiva arki hankesuunnitelmasta

Erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittäminen

Tavoitteet:

1. Erityispalvelut ja –osaaminen toimivat joustavammin lähempänä lasten ja perheiden arkea ja kasvu- ja kehitysympäristöjä. Tämän myötä peruspalveluiden osaaminen vahvistuu.
2. Hoitoon pääsy nopeutuu ja pth-esh-sosiaalipäivystys muodostavat yhtenäisen toimintakokonaisuuden.
3. Erityis- ja vaativimman tason asiakaslähtöisyys paranee sisältöjen kehittämisen ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhtenäisten prosessien avulla.
4. Erityis- ja vaativien palveluiden saatavuus varmistuu ja niiden integraatio peruspalveluihin vahvistuu.



Kompleksinen tai epäselvä Pohjois- Pohjanmaalla



1. Lastensuojelun asiakas, jonka vanhemmalla tai jollain perheen lapsista mielenterveys -tai päihdeongelmia
2. Vanhemmalla tai jollain perheen lapsista kehitysvamma
3. Lapsen tai vanhemman aggressiivinen käyttäytyminen
4. Vanhemmalla tai jollain perheen lapsista vakava somaattinen sairaus

Tai useampaa yllämainittua samanaikaisesti



Monialainen yhteistyö

Integraation toteutuminen
Kaksi suuntaisesti.
Erityispalveluiden
välillä. Erityispalveluiden
ja peruspalveluiden
välillä

Yhdyspinnat, jolloin asiakas, potilas on yhteinen
Erityiset, harvinaiset ilmiöt, jolloin perustasolla ja/tai erityis-
Palveluissa tarvitaan yhteistyötä, tukea ja osaamista.

OT-
KESKUS

Yhteinen
Erityisen
vaativa

Erikois-
sairaan-
hoito

Erityis-
sosiaali-
työ

Hyvinvointikeskus

Peruspalvelut

koulu

PERHEKESKUS

varhaiskasvatus

Erityissosiaalityö:

- Osaamisen taso korkea
- Lastensuojelun erityisen vaativan tason osaaminen
- Omat rakenteet ja erityispiirteet
- Erikoistumiskoulutus
- Osaamiskeskukset
- Yliopistot; osaamisen tuki ja tutkimus
- Menetelmällinen osaaminen
- Täydennyskoulutukset
- Omat prosessit erityispalveluissa

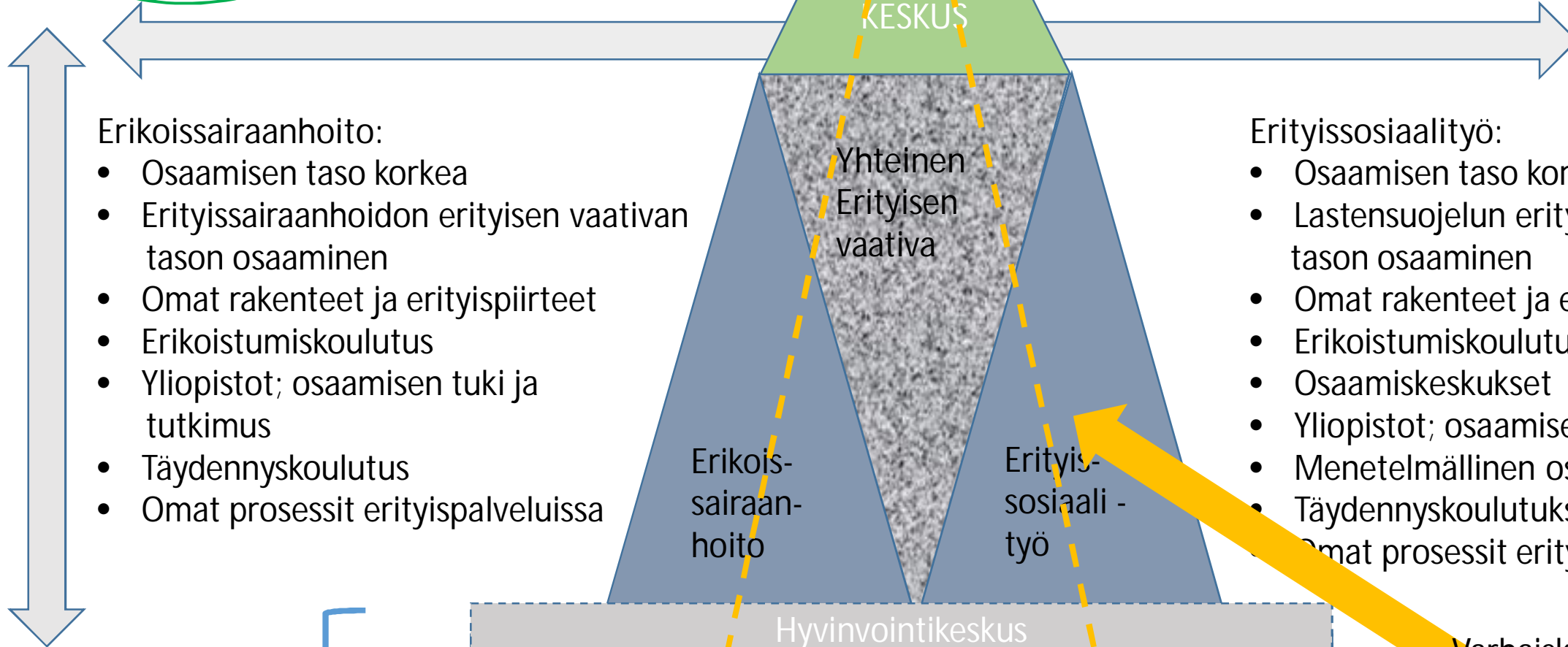
Sote-keskus
Erityis-
palvelut

Erikoissairaanhoito:

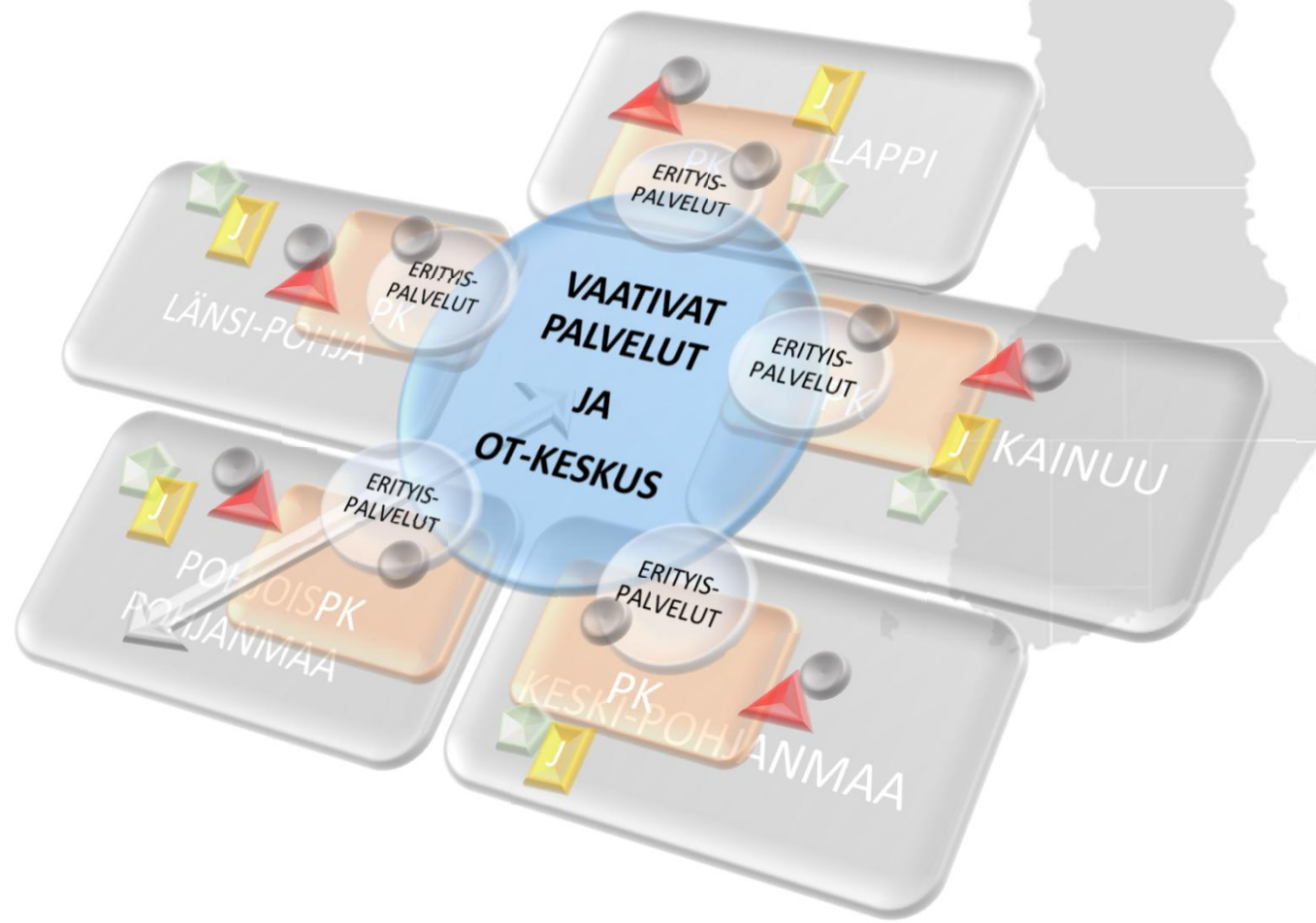
- Osaamisen taso korkea
- Erityissairaanhoidon erityisen vaativan tason osaaminen
- Omat rakenteet ja erityispiirteet
- Erikoistumiskoulutus
- Yliopistot; osaamisen tuki ja tutkimus
- Täydennyskoulutus
- Omat prosessit erityispalveluissa







Sote-keskus
avopalvelut

Varhaiskasvatus-
Ja koulu (siv. palveluiden
Erityisen vaativat palvelut)



Vaativat palvelut ja OT-keskus osana palvelukokonaisuutta



-  Varhaiskasvatus ja koulu
-  Perhekeskus
-  Järjestöt, yhdistykset, seurakunnat, vp-työ
-  Palveluohjaus
-  Peruspalvelut; terveydenhuolto, neuvola, sosiaali-huoltolain mukaiset palvelut
-  Yksityiset palveluntuottajat

Vaativat palvelut ja OT-keskus

Yhteistyöhaluinen/-kykyinen
Vastentahtoinen
Yhteinen asiakas /
Asiakas, jolla tarve monialaisille/
erityisille palveluille
Arvioitava asiakas/potilas
Asiakas, jolla tarve monialaiselle
arvioinnille
Paljon palveluja käyttävät asiakkaat
Palveluiden tavoittamattomat
asiakkaat

Palvelujen käytön
mukainen
määrittely

Asiakkuuksien
mukainen
määrittely

Lapsi, perhe,
vanhemmat,
asiakas,
potilas,
oppilas jne.

Prosessin
mukainen
määrittely

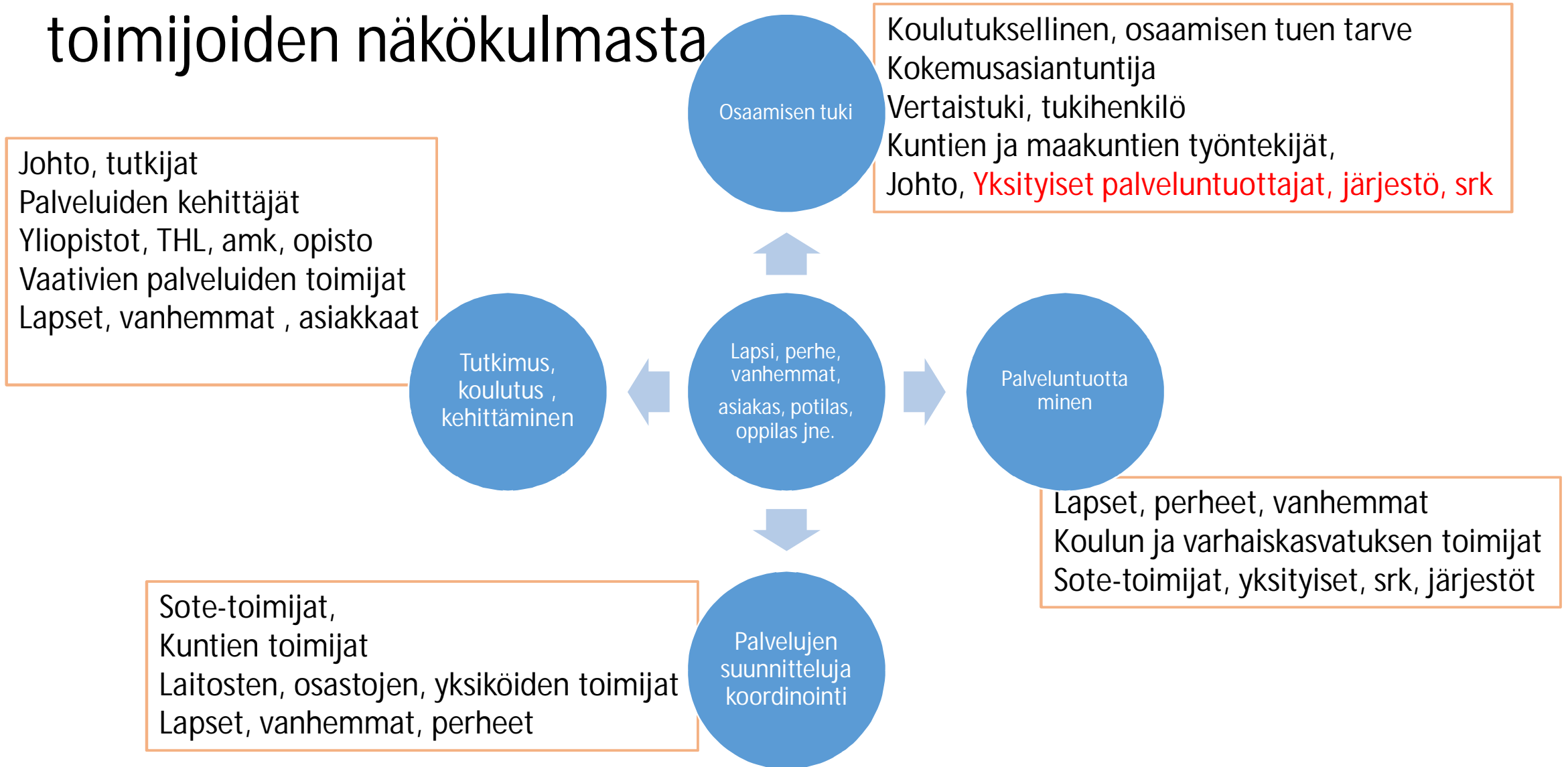
Palvelutarpeiden
mukainen
määrittely

Asiakas/ potilas, jolla välittömän avun tarve
Asiakas/potilas, jolla vaativan hoidon/palvelun tarve
Asiakas, jolla tarve monialaisille
Palveluille
Arvioitava asiakas/
Asiakas, jolla tarve monialaiselle
arvioinnille

Universaalien palveluiden asiakas
Hyvinvoinnin edistämisen/
Varhaisen tuen asiakas
Peruspalveluiden asiakas
Sosiaalihoitolaisten mukaisten
palvelujen asiakas
Eriyispalveluiden asiakas/ potilas
Vaativa tuen asiakas

Lastensuojelun asiakas (esim.
sijaishuollon/ perhetyön
asiakas)
Vammaispalveluiden asiakas
Mtt-asiakas/potilas
Erikoissairaanhoidon potilas
Eriyisoppilas
Eriyislapsi
varhaiskasvatuksessa
Jne.

OT-keskuksen asiakkuus toimijoiden näkökulmasta



Funktiot

1) vaativien asiakkaiden hoito (edellä)

2) opetus ja tutkimus

- Yliopisto ja osaamiskeskus yhteistyö
 - esimerkkinä psykoterapiakoulutus ja tutkimus
 - mahdollisuus: tutkia vaikutusta koko ketjussa: OT + esh muodostavat alueillaan kokonaisuuden jossa myös yliopisto:
 - koulutettavien tutkimus, hoitojen tutkimus mahdollistuu -> Suomeen käyttökelpoista tietoa

3) Koordinointi

- lähipalveluihin hoito-/palveluketjut omassa maakunnassa, OT- alueella, kansallisesti
- yhteistyö peruspalveluiden ja -terveydenhuollon yksiköiden kanssa
- näyttöön perustuvien työmenetelmien ja -hoitojen implementointi
-> prosesseihin



Monialaista osaamista tarvitsevat lapset, nuoret ja perheet sosiaalipalveluissa; lastensuojelu

- Yhteistyössä opetuksen, juridisten palveluiden, erikoissairaanhoidon (terveydenhuollon), aikuisten palveluiden kanssa:

Lastensuojelun vaativat monialaista osaamista tarvitsevat asiakkaat:

- Vaikeat huolto- ja tapaamisriidat
- Vaativat kulttuuriin liittyvät perhetilanteet
- Seri
- Vaativa sijaishuolto
- Vaativat vammaispalvelut
- Vaativat kompleksiset perhetilanteet, joissa monialaisesti ongelmia (vammaisuus, mtt, päihde, lastensuojelu, oppimisen vaikeudet, jne.)

Monialainen arviointi OT-keskuksessa

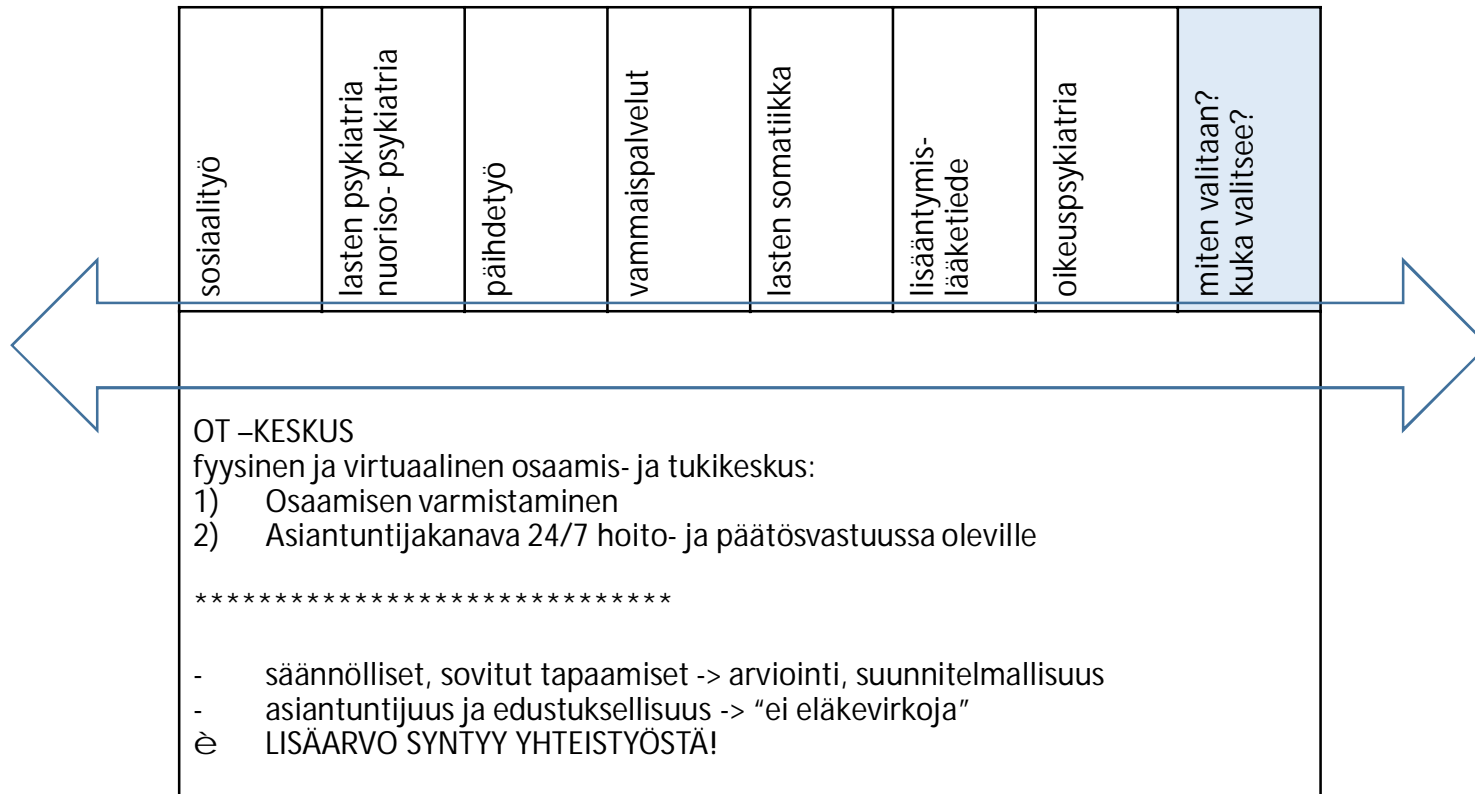


- Tieto ja tuntemus maakuntien lastensuojelun prosesseista
- Toimiva palveluohjaus
- Virka-ajalla ja sen ulkopuolella konsultaatiomahdollisuus maakunnista, erityisesti akuuteissa tilanteissa
- Koulutuksen, tutkimuksen koordinaatio
- Tuki ja ohjaus; tieto maakunnissa – tasalaatuisuus
- Tiedolla ohjaaminen, tulevan ennakoiminen
- Jalkautuvat vaativat palvelut (määrittely mitkä palvelut jalkautuvat vrs. milloin asiakas liikkuu)
- Uusien tutkittujen, näyttöön perustuvien interventioiden lanseeraus alueille ym. työvälineet erityis- ja perustasolle
- Kaksisuuntainen raportointi: perustaso -> OT-keskus -> perustaso

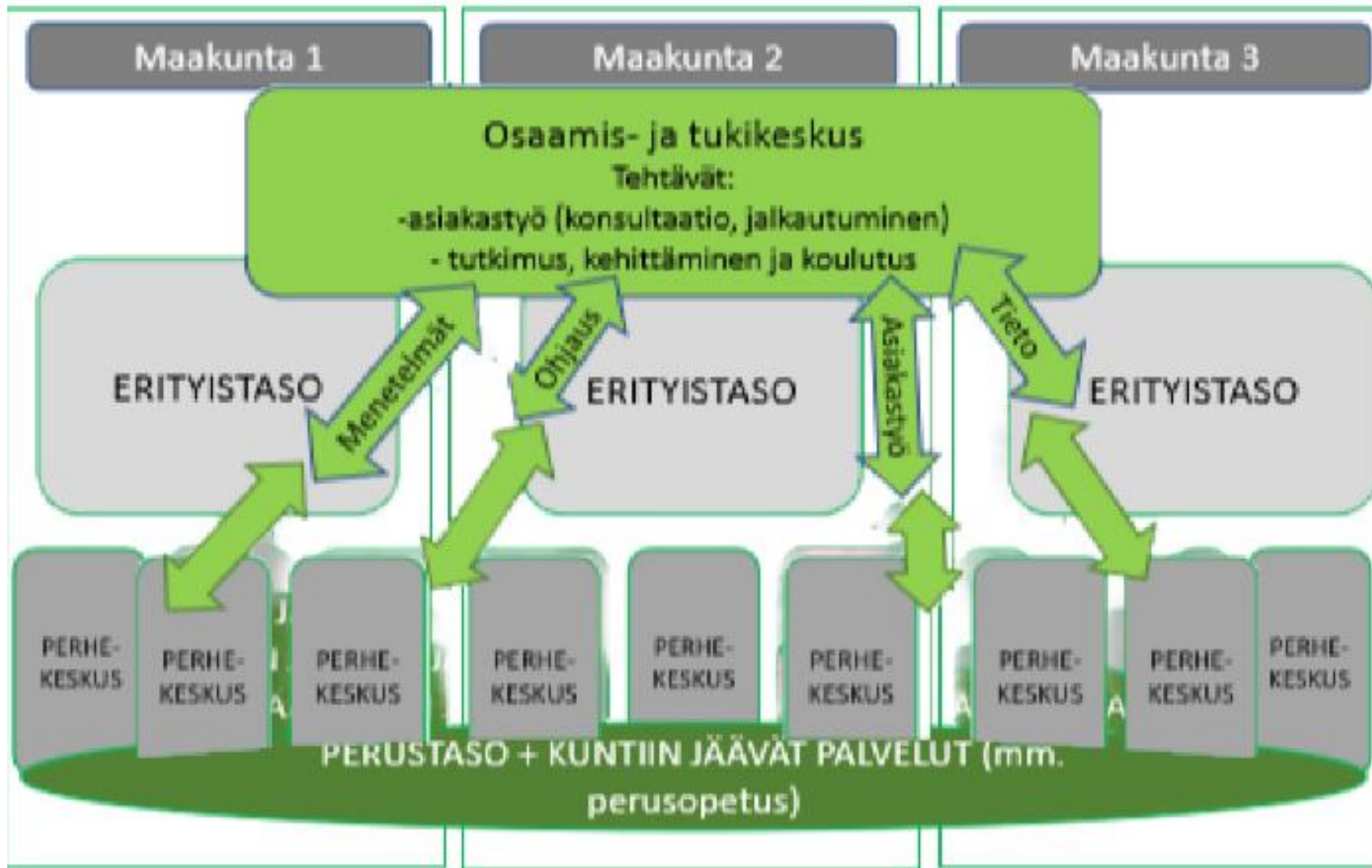
Horisontaalinen yhteistyö



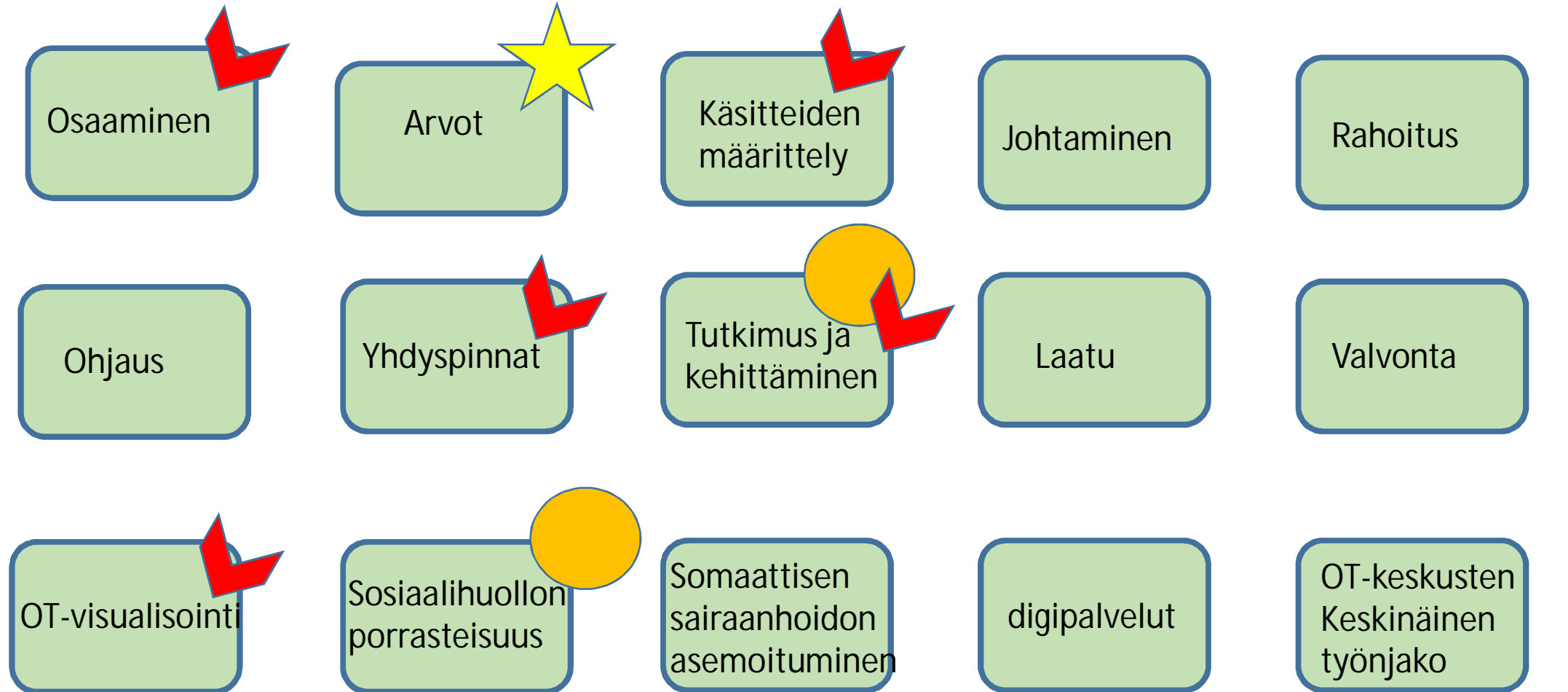
Joustava/ ei kiinteästi lokeroituneet osallistujat



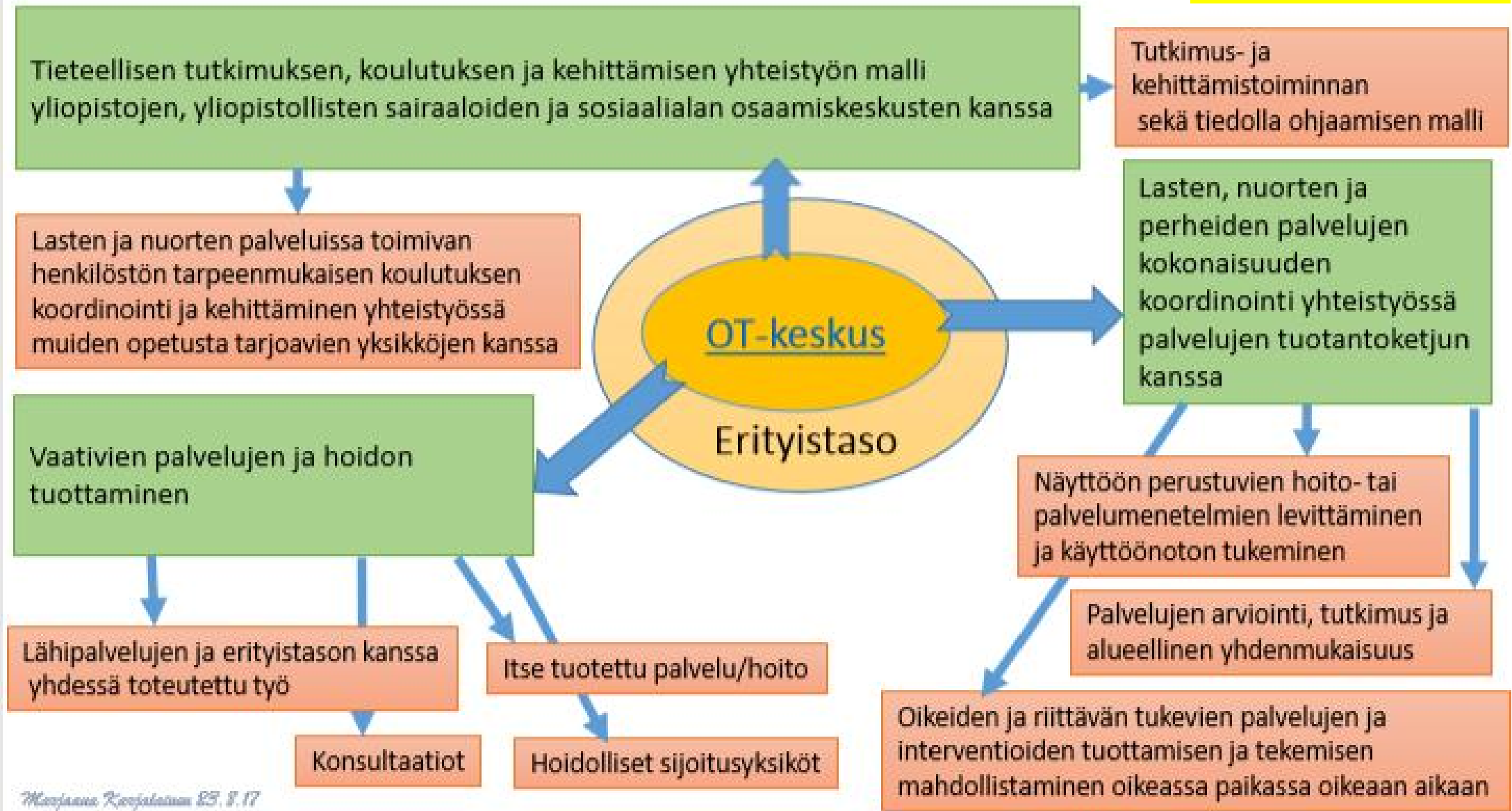
OT-KOKONAISUUS



OT-keskuksen valmistelun kansallisesti selvitettävät asiakokonaisuudet



ESIMERKIKSI NÄIN



VAATIVAT PALVELUT, OT-KESKUS

KANSALLINEN OHJAUS, TYÖRUKKASET

Asiakkuus,
arvot

Yhteistyö sote-valmistelijoiden kanssa

15.5. 2017
OT- alueen
yhteinen
Työkokous,
Mukana 4
maakunnan
LAPE – OT-
toimijat
Tavoitteena
Verkoston
muodostaminen
ja alustava
suunnitelma

Väli-
tehtävä

11.9.

verkkokokous

LS-
työryhmät

27.11.

OT-kokous

Tutkimus-
ryhmän
muodostaminen

LS-
kansalliset
kokoukset

22.3.

Vaativia
kohtaamisia
lasten arjessa
-seminaari

Työkokous
3.4.

OT-
Rakenne,
Sisällöt
osaami-
seen

Osaamisen
vahvistami-
nen

Luonnos
OT-
rakenteesta
Ja
sisällöistä

Miksi?

Kenelle?

Mitä?

Miten?

Integraatio

Varhaisk.
Ja koulu:
Vaativat

Erikois-
Sairaanh-
hoito

Sosiaali-
palvelut

Tehtävä	Suunnitelma Ja työryhmä	Vastuu- henkilöt	prosessi	Huomioitavaa	OT- keskus
Vaativan hoidon yksikkö/verkosto	Aloitukset kevät/2018	Hanna E. Jaana J Sote-valmistelijat	Mallinnus	Yhdyspinta VIP-verkosto Vammaispalvelut Aikuisten palvelut	rakenteet, tutkimus, konsultaatiot Kokonaisuuden ohjausryhmä 24 H päivystys
Osaamisen vahvistaminen	Koulutus Tarpeet ja Osaaminen 6/2018	Hanna E. Jaana J.	Mallinnus	Sote-valmistelijoiden tekemä työ ja suunnitelmat	Koulutustarjotin Ehdotus osaamisen verkostosta, osaamisen tuki
tutkimus	Työryhmän Koollekutsuminen 6/2018	Hanna Ebeling Merja Laitinen Jaana Jokinen	suunnitelma	Sote-valmistelu maakunnittain	Tutkimuksen ja yhteistyön rakenteet,
Lähelle vietävät Palvelut (digi, liki)	Hanna Ebeling Sote-valmistelijat	Sote-valmistelu	Palveluiden määrittely	Soten digi-valmistelijat	Keskeinen rooli mm. konsultaatioissa digipalvelut

Kansallisesti OT- työryhmän työskentely etenee

Kevään kokousten teemoja:

- Kuntoutus, Aikuisten palvelut -- aikuispsykiatria, muut aikuisten palvelut, LASTA; RISE, poliisi, syyttäjätöimi Hallinnollinen rakenne, johtaminen, rahoitus, TK

Lisäksi työn alla:

- Teesit
- Asiakkuusteeman kartoitus numeroiden, tilastotietojen ja esiintyvyystietojen valossa. Yhteistyö THL:n Chess-yksikön kanssa selvitetään (Suvi/Pälvi/Marjo).
- Johtaminen ja rahoitus: STM/THL työstävät tätä yhdessä Varsinais-Suomen kanssa. Rahoitusasioissa kaksi kokousta STM:ssä sovittuna, Varsinais-Suomen edustus mukaan.

Missä olemme menossa- OT-kokonaisuudessa

- OT- keskuksen rakenne, sisällöt ja osaamisen kartoitus työn alla
- Keskeiset yhteiset toimintamallit kehitteillä, kaikilla alueilla on omaa kehittämistoimintaa
- Määritelty asiakkuus, funktiot, tutkimustyö ja yhteistyön rakenne
- Organisointi; sekä verkosto että fyysiset tilat
- Integratiivinen rakenne
- koordinointi
- Kytkeytyminen perus ja erityispalveluihin, sekä VIP- verkostoon
- Yhdyspinnat
- 24 h päivystys, sähköiset palvelut, etäkonsultaatio



Työn alla:

Lapsi-, nuori- ja perhelähtöisen integraation varmistaminen

- monitoimijaisen, yhteisen asiakas/potilas -työn pelisäännöt alkaen arvioinnista
- jalkautuvan työn rakenteet (perustason asiakastilanne, johon erityistaso liittyy tarpeen mukaan, perustaso jatkaa, sopimukselliset rakenteet mukaan tulemiselle ja kutsumiselle: tarkkarajaiset, monialaiset, epäselvät arviointitilanteet)
- lapsi- ja perhekohtaisen yhteistyön ja palvelukokonaisuuden koordinoinnin pelisäännöt, roolit ja vastuut erityistasolla
- Yhteistyön rakenteet aikuisten palveluihin
- tavoitteena tuen ja avun saaminen mahdollisimman varhain
- osallisuus



Työn alla:

Yhdenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta varmistava palveluverkko, palvelurakenteet, osaaminen ja menetelmät

- palveluverkon luomisen periaatteet (mitä lähipalveluna, minkä sisältöisiä toimintayksiköitä)
- perhekeskuksen tiloissa toteutettavat erityis- ja vaativan tason palvelut
- sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden organisointi osaksi lapsi- ja perhepalveluiden kokonaisuutta
- lastensuojelun palveluverkko
- lasten ja nuorten mielenterveystyön palveluverkko perus- ja erityistason toimintana

Verkostomainen hybridiyksikkö

Luonnos

	Kevät2017	syksy 2017	Kevät 2018	Syksy 2018
Verkostomainen Hybridi yksikkö Lasten ja nuorten psykiatria Lastensuojelu Vammaispalvelut sivivtyspalvelut	Verkostoituminen, OT-kokonaisuuden hahmotus, yhdyspintojen tunnistaminen	käsitteiden määrittely, yhdyspintojen ja erilaisten palvelumuotojen tunnistaminen Asiakkuuksien määrittely	Luonnos/ alustava suunnitelma verkostomaisesta hybridi yksiköstä Asiakas/ potilas sijoittuu ensisijaiseen paikkaan, työntekijät liikkuvat	Ehdotus verkostomaisesta hybridilaitoksesta Montoimijainen arvioinnin ja yhteistyön malli Yksi lapsi, Yhteinen suunnitelma OT- keskuksen tuki

Luonnos

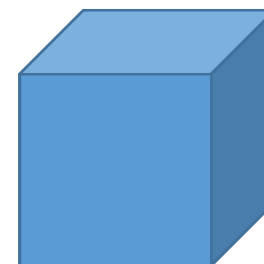
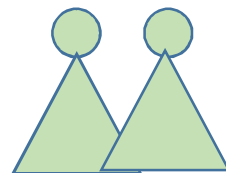
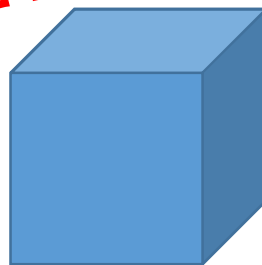
Verkostomainen hybridiyksikkö

YHTEINEN SUUNNITELMA

Työntekijät jalkautuvat
lapsen nuoren
sijoittuessa
ensisijaiseen yksikköön

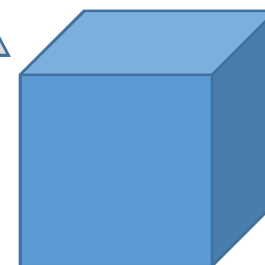
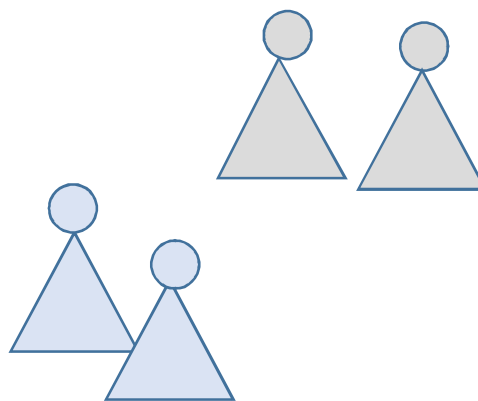
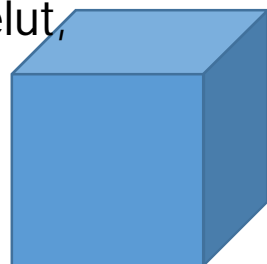
Päätökset
maakunnan
lastensuojelun
sosiaalityöntekijä
tai lääkäri

Lasten/ nuorten
psykiatria



Vaativan tason
Lastensuojeluyksikkö

Vammaispalvelut,
somatiikka



Valterikoulu

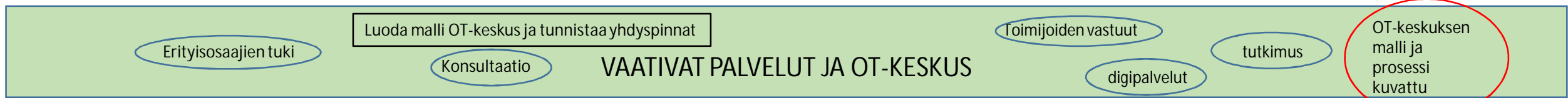
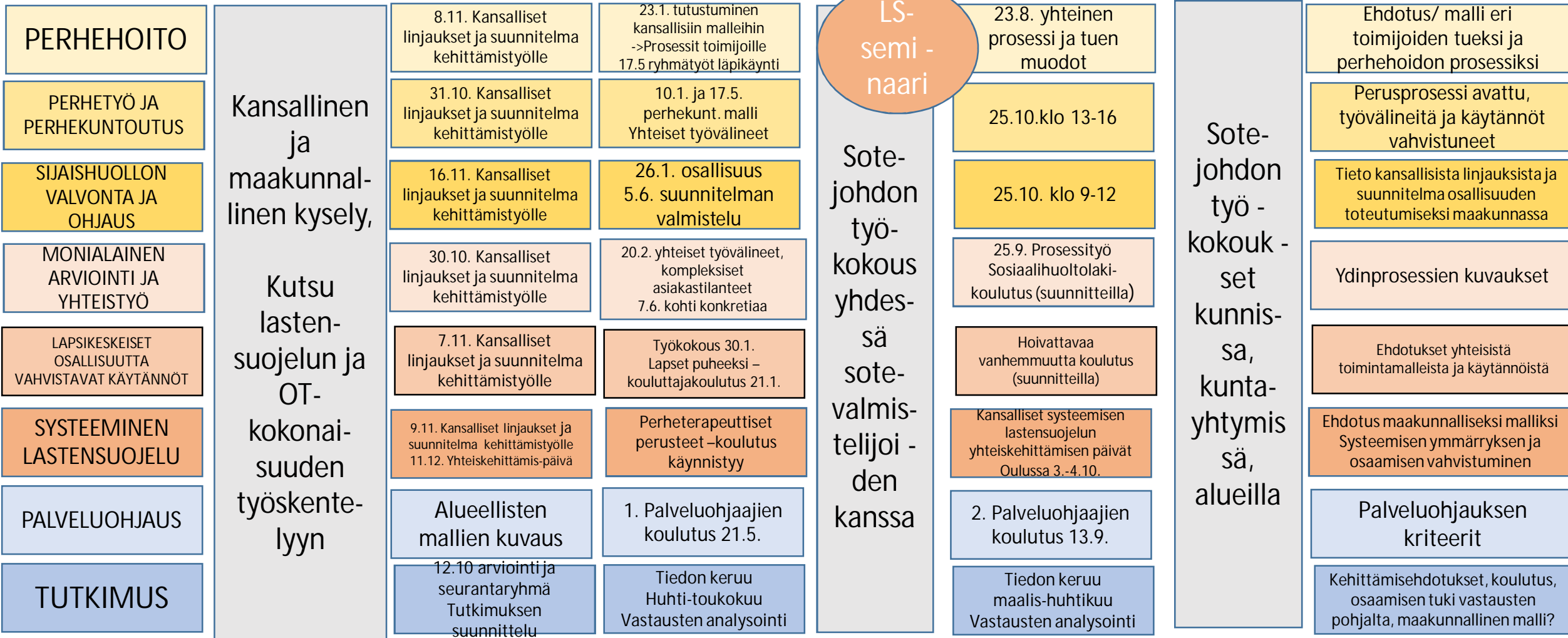
Yhteys kunnan
toimijoihin esim.
perhekeskus,
koulu

OT-keskuksessa
toiminnan
kehittäminen,
tutkimus, osaamisen
tuki, konsultaatiot
Kokonaisuuden
ohjausryhmä
24 H päivystys

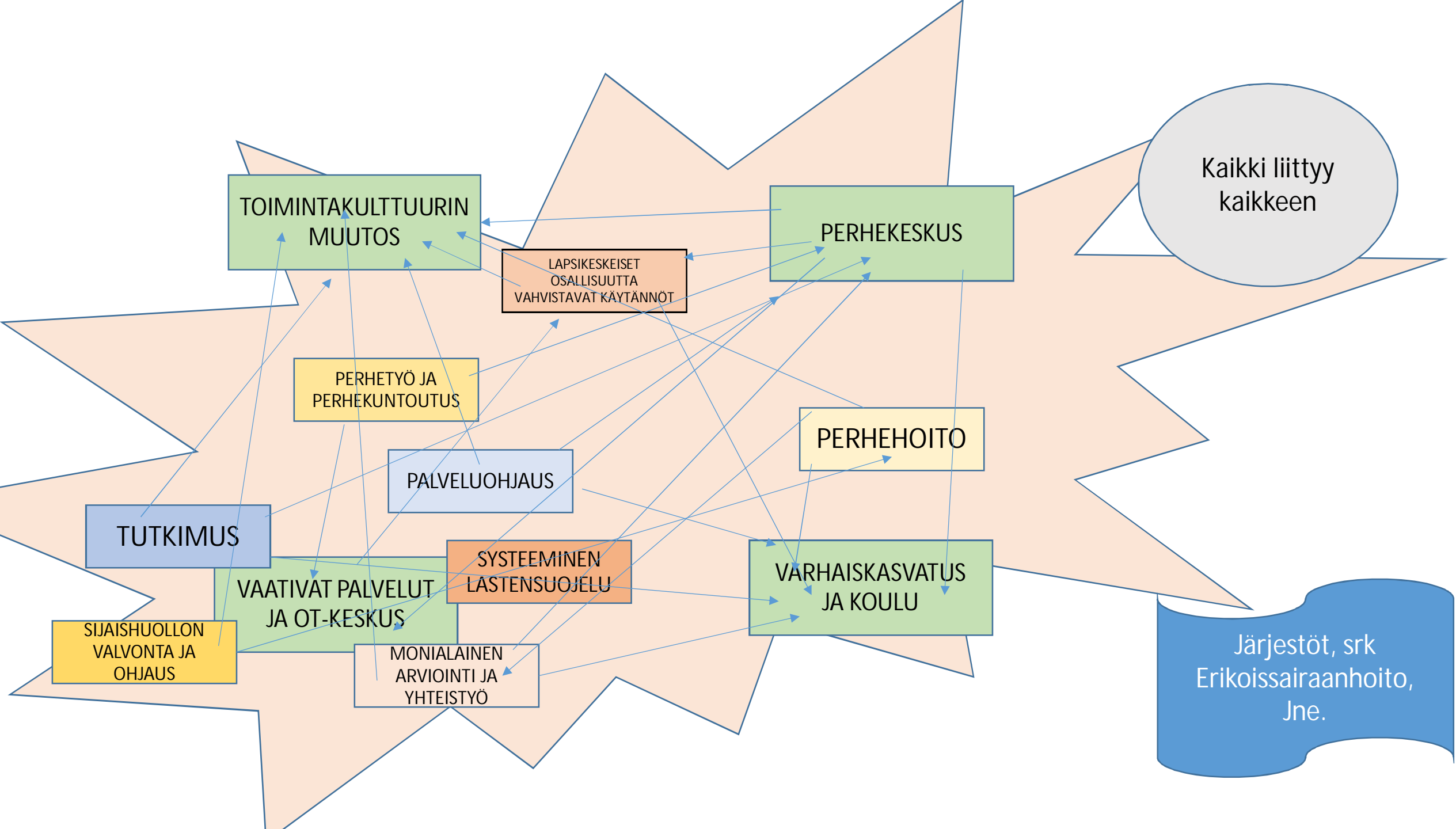
OT-KESKUS

LAPSET PUHEEKSI

PERHEKESKUS



Huomioidaan kaikissa kehittämiskokonaisuuksissa **VANHEMMUUDEN TUKI**



Osaamisen vahvistaminen

- Omana kokonaisuutena etenee vanhemmuuden tuen prosessi, jossa aikuisten palvelut tarkastelussa
- Perheterapeuttiset perusteet; maakunnallisesti kattavasti osallistujat
- Traumaterapiakeskuksen Hoivattavaa vanhemmuutta –työmenetelmä Vanhempien kanssa työskentelyyn
- Käytöshäiriöihin liittyen pilotti Ylivieskassa (Etuluokka) ART:n implementointi Koulun arkeen ja perhetyöhön
- Lisäksi luentoja:
 - Vaikeista erotilanteista: vieraannuttamiseen ja vainoon liittyvät ilmiöt. Lisäksi trauman merkitys, Väkivallan ja psyykkisen oireilun arviointi ja kohtaaminen teemoista

